

IALI
Međunarodna asocijacija inspekcija rada

**GLOBALNI KODEKS ETIČKOG PONAŠANJA
ZA INSPEKCIJU RADA**

**Dokument izrađen da podrži visoki standard profesionalnog i
etičkog ponašanja koji su postigli
svi zaposleni u sistemima i službama inspekcije rada**

Zahvaljujemo se

Baronu Volfgangu fon Rihthofenu, međunarodnom konsultantu i tehničkom savjetniku IALI-ja, i Eni Rajs. Referenca: Kodeks etičkog ponašanja za inspektore rada, MOR 2006.

Ovaj dokument je izradio SafeWork SA, Južna Australija u ime IALI-ja.

Sadržaj

PORUKA PREDsjedNICE.....	2
1. UVOD	3
1.1 ČEMU KODEKS ETIČKOG PONAŠANJA.....	4
1.2 PODRŽATI PREDANOST ZEMALJA POTPISNICA KODEKSA MOR-ovoj KONVENCIJI BR.81 O INSPEKCIJI RADA.....	4
1.3 SVIM ZEMLJAMA DATI SMJERNICE O PROFESIONALNIM I ETIČKIM STANDARDIMA I OČEKIVANJIMA	5
1.4 PROMOVISATI MODERNE ETIČKE I PROFESIONALNE STADARDE DOBRIH PRAKSI.....	5
1.5 DOPRINIJETI RAZVOJU BEZBJEDNIH I FER RADNIH MJESTA	5
2. PRIMJENA KODEKSA	6
3. KODEKS – ETIČKI OKVIR.....	6
3.1 LIČNO ZALAGANJE.....	7
3.2 ZALAGANJE ORGANIZACIJE INSPEKCIJE RADA.....	7
3.3 ZALAGANJE VLADA I PARLAMENATA	7
4. PROCES PROVJERE PRITUŽBI.....	10
5. KORACI IMPLEMENTACIJE	11
6. MODEL ETIČKOG DONOŠENJA ODLUKA	11
RJEČNIK POJMOVA.....	13

PORUKA PREDsjedNICE

OSNOVNE INFORMACIJE

Jedan od ciljeva Međunarodne asocijacije inspekcije rada (IALI) u periodu od 2005. do 2008. godine je izrada Globalnog kodeksa etičkog ponašanja koji će usvojiti članovi Generalne skupštine IALI-ja 2008. godine. Postizanje ovog cilja je ključna strategija za izgradnju temelja profesionalne inspekcije rada.

Zadovoljstvo mi je da vas obavijestima da je na trogodišnjoj Generalnoj skupštini IALI-ja, održanoj u junu 2008. godine u Ženevi, ovaj Globalni kodeks formalno usvojen kao odgovarajući skup principa koji podržava, ohrabruje i promovise profesionalnost inspekcija rada širom svijeta. Sada članovi IALI-ja treba da rade na implementaciji ovih principa u svojim zemljama.

Kodeks etičkog ponašanja treba da bude podsticaj svakoj zemlji da razmatra i usvoji sopstveni kodeks koji odražava zajedničke principe, a prilagođen je lokalnim uslovima.

Kodeks treba da promovise profesionalizam kroz poštenje, predanost, odgovornost i dobro upravljanje. Implementacija Kodeksa će zahtijevati od inspekcija rada da rade zajedno sa svojim zajednicama i vladama, a posebno sa predstavnicima poslodavaca i radnika. Njihovo učešće je vitalno za uspješnu implementaciju vrijednosti naznačenih u Kodeksu.

Namjera je da se IALI-jev Kodeks primjenjuje na sve koje rade u inspekciji rada, ne samo na inspektore. Na organizacionom nivou Kodeks služi da zaduži inspekciju rada da sama stvara atmosferu i uslove koji će ohrabriti svoje osoblje da radi prema ovim principima. U globalu, Kodeks je temelj za uspostavljanje vjerodostojne i profesionalne inspekcije rada.

Podizanje svijesti o visokim standardima ličnog ponašanja koje se očekuje od inspektora širom svijeta će poslodavcima i radnicima takođe uliti i povjerenje u ulogu inspektora.

Projekat izrade Kodeksa je vodio SafeWork SA, služba inspekcije rada u Južnoj Australiji, uz pomoć IALI-jevog višeg tehničkog savjetnika i međunarodnog konsultanta, Wolfganga fon Rihtofena, i Ministarstva rada Ontarija.

Kodeks predstavlja rezultat trogodišnjih konsultacija širom svijeta. U tom periodu, IALI je koristio svoje redovne konferencije, forume, publikacije i internet stranicu za globalnu diskusiju o konceptu i promociji ovog dokumenta u njegovim različitim radnim verzijama.

Ispitali smo izvodljivost ovog prijedloga u mnogim zemljama i zaključili smo da će Kodeks pomoći svim zemljama, bez obzira na razvijenost njihovih organa rada, da utvrde važnost efektivne i profesionalne inspekcije i uspostave principe njihovog rada. Uz to, postoji jasno izraženo zajedničko mišljenje članova IALI-ja o predloženom sadržaju ovog dokumenta i njihov entuzijazam povodom ovog projekta.

Na konferenciji u Adelejdu, u martu 2008. godine, predstavnici međunarodnih udruženja poslodavaca i sindikata su takođe podržali Kodeks i pohvalili IALI-jevu inicijativu za izradu ovog dokumenta.

Sada vas podstičem da radite na implementaciji principa Globalnog kodeksa etičkog ponašanja u vašoj zemlji. One koji već imaju utvrđene ovakve aranžmane podstičem da nesebično dijelite vaša iskustva sa članovima koji tek sada kreću sa ovim poslom. Radeći zajedno, članovi IALI-ja mogu osigurati profesionalne standarde za insepkcije rada u cijelom svijetu.

Sada kada vam predajem ovaj Kodeks, htjela bih da se zahvalim svima koji su u zadnje tri godine radili na izradi ovog dokumenta. Biće mi zadovoljstvo da na našoj sljedećoj Generalnoj skupštini u Ženevi, juna 2011. godine, podnesem izvještaj o napretku u implementaciji ovog dokumenta u cijelom svijetu.

Mišel Paterson
Predsjednik
Međunarodna asocijacija inepkcija rada

1. UVOD

Inspekcije rada su u poziciji da utiču na razvoj bezbjednih, zdravih, fer i produktivnih radnih mjesta. IALI uviđa da su etičke prakse i veoma visoki profesionalni standardi od suštinskog značaja za sposobnost bilo koje inspekcije rada da pruži najbolje moguće usluge socijalnim partnerima i široj društvenoj zajednici.

Kodeks etičkog ponašanja će osigurati da se ljudi koji rade u inspekcijama rada u toku obavljanja svojih dužnosti i u svako vrijeme ponašaju profesionalno, sa uvažavanjem, neutralno i časno.

Kodeks je napravljen da pomogne ljudima u inspekcijama rada da shvate svoje obaveze kao javnih dužnosnika i da se osigura da oni poštuju standarde ponašanja koje od njih očekuje njihova organizacija i zajednica. Kodeks takođe zadužuje inspekciju rada da stvori radnu atmosferu koja omogućava ljudima da rade u skladu sa vrijednostima opisanim u Kodeksu.

Izrada IALI-jevog Globalnog kodeksa etičkog ponašanja je u skladu sa zalaganjem Međunarodne organizacije rada (MOR), koja je u novembru 2006. pokrenula niz mjera sa namjerom da oživi, modernizuje i ojača inspekcije rada širom svijeta. Ključna inicijativa sadržana u ovim mjerama je izrada globalnih kodeksa etike i profesionalnosti.

1.1 ČEMU KODEKS ETIČKOG PONAŠANJA

IALI je izradio Kodeks etičkog ponašanja da podrži rad inspekcije rada. Predanost vrijednostima iz Kodeksa će omogućiti da inspekcije rada rade transparentno i odgovorno. Implementacija Kodeksa će ujedno i zaštititi sve radnike inspekcija rada prilikom pravilnog izvršavanja njihovih zadataka.

Kodeks služi kao osnova za uspostavljanje vjerodostojnog, etičkog i dosljednog profesionalnog ponašanja koje se očekuje od službenika inspekcije rada. Kodeks ima za cilj da uspostavi sljedeće standarde ponašanja:

- da definiše prihvatljive šablone ponašanja;
- da promoviše visoke standarde praksi;
- da obezbjedi mjerilo za ličnu evaluaciju;
- da uspostavi okvir za službeno i privatno ponašanje i odgovornosti;
- da bude nosilac službenog identiteta;
- da bude osnov za povećan uticaj na postizanje sigurnih, zdravih i pristojnih stadarda rada; i
- da identifikuje prilike koje promovišu zrelost i priznatost profesije.

Ostali razlozi za usvajanje Etičkog kodeksa su objašnjeni dalje u tekstu.

1.2 PODRŽATI PREDANOST ZEMALJA POTPISNICA KODEKSA MOR-ovoj KONVENCIJI BR.81 O INSPEKCIJI RADA

Kao jedna od najviše ratifikovanih tehničkih konvencija MOR-a, Konvencija br.81 je postala katalizator društvenog dijaloga i zdrave, sigurne i fer kulture radnog mjesta. Uloga moderne inspekcije je da osigura socijalni mir i pravdu tako što će spriječiti neprimjerene radne prakse, kao i povrede i bolesti na radu, radeći u saradnji sa organizacijama poslodavaca i radnika.

Implementacijom ovog Kodeksa, zemlje potpisnice će usmjeriti svoje inspekcije rada ka dinamičkom razvoju principa koji oslikavaju poštenje, i profesionalno i etičko ponašanje.

Kodeks će postati platforma za najviše rukovodstvo i odrediti ponašanje zaposlenih u cijeloj organizaciji.

1.3 SVIM ZEMLJAMA DATI SMJERNICE O PROFESIONALNIM I ETIČKIM STANDARDIMA I OČEKIVANJIMA

Neetičko ponašanje i korupcija se dešavaju u svim zemljama i pojavljuju se u mnogo različitih oblika. Na primjer, neetičko ponašanje može uključiti: prihvatanje malih poklona sa proizvodne trake u fabrici za vrijeme posjete inspektora; davanje beskamatnih kredita; neodavanje sukoba interesa što za rezultat ima materijalnu dobit za inspektore, njihovu porodicu ili prijatelje; pružati uslugu koja se uskraćuje drugima; dopustiti da se ide preko reda, itd.

Kodeks profesionalnog ponašanja predstavlja sredstvo za uspostavljanje jasnih i etičkih parametara za regulisanje ponašanja svog profesionalnog i pomoćnog osoblja inspekcije.

Kodeks daje smjernice svim zaposlenima o mehanizmima pomoću kojih se mogu distancirati od neetičkih praksi i kako da prijave takve prakse kad kod se one uoče. Ovo se može postići samo kada postoji zajedničko razumijevanje o tome šta to čini neetičko ponašanje i koji su mehanizmi za izbjegavanje takvog ponašanja.

1.4 PROMOVISATI MODERNE ETIČKE I PROFESIONALNE STADARDE DOBRIH PRAKSI

Poštenje, pravednost i uljudnost čine moralnu osnovu koja zajedno sa zajedničkim interesima unutar profesije čini temelje etike. Pošto su veze između profesionalnog stava i etičkog ponašanja jake, izričito je važno da profesionalizam i etičko ponašanje budu temelj bilo koje inspekcije rada.

Inspekcije rada treba da shvate da kodeks etičkog ponašanja nije pasivan. Implementacija zahtijeva neprestano, neumoljivo posmatranje niza dinamičkih principa koji upravljaju ponašanjem. Dužnost službenika je da rade svoj posao u skladu sa osnovnim principima – vršiti sve svoje dužnosti nepristrasno i pošteno. Njihova je dužnost da se interesuju za dobrobit ugroženih građana (radnika i poslodavaca) i da primjenjuju svoje specijalističko znanje za opšte dobro. Obaveza inspekcija rada je da omoguće, ohrabre i promovišu radno okruženje koje omogućuje da svaka osoba radi prema ovim vrijednostima.

1.5 DOPRINIJETI RAZVOJU BEZBJEDNIH I FER RADNIH MJESTA

Uspostavljanje vjerodostojnog sistema inspekcije rada je od vitalne važnosti da se stvori siguran, zdrav i fer rad u bilo kojoj društvenoj zajednici.

Posao inspekcije rada je u dobrom položaju da razvije sigurne i pristojne uslove rada, ali mogućnost inspektora rada da pozitivno utiče na ponašanje zavisi od njihovog kredibiliteta.

Izgradnja i staranje o temeljima efektivnog i fer sistema inspekcije rada zavisi o mogućnosti da se demonstrira časnost.

Svojom osnovom za etičko ponašanje svih zaposlenih u inspekciji rada, Kodeks omogućava svakom inspektorima da odbije ili spriječi situacije u kojima može biti pod pritiskom da

zanemari bezbjednost ili nezadovoljavajuće uslove rada. Ovim se jača njihov kredibilitet među onima na koje moraju uticati da bi se postigli bezbjedni i pristojni standardi rada.

2. PRIMJENA KODEKSA

Primjena ovog Kodeksa je globalna i može se primjeniti na slijedećim nivoima:

- Zemlja
- Država/provincija
- Regija
- Grana industrije
- Projekat
- Društvena zajednica
- Organizacija
- Pojedinac

Kodeks je napravljen tako da ga bilo koja zemlja, organizacija ili pojedinac može usvojiti u njegovoj trenutnoj formi ili se odlučiti da ga koristi kao okvir za razvoj svojih sopstvenih dokumenata i standarda.

3. KODEKS – ETIČKI OKVIR

Službenici inspekcija rada rade da bi pružali usluge koje promovišu najviše moguće etičke standarde, ispunjavaju očekivanja društvene zajednice što rezultira povjerenjem u organizaciju i njen autoritet.

Da bi se pomoglo u ispunjenju ovih očekivanja, Kodeks daje etički okvir koji se sastoji od šest širih vrijednosti:

1. Znanje i sposobnost
2. Poštenje i časnost
3. Ljubaznost i uvažavanje
4. Objektivnost, neutralnost i pravednost
5. Predanost i odgovornost
6. Dosljednost između privatnog i profesionalnog ponašanja

Svaka od ovih 6 vrijednosti je objašnjena u obliku „Standarda ponašanja“ za pojedince i organizacije. Implementacija vrijednosti i standarda ponašanja zahtjeva zalaganje i pojedinaca i organizacija.

3.1 LIČNO ZALAGANJE

Svaki član inspekcije rada treba da prepozna i zalaže se za šest vrijednosti i standarde ponašanja iz Kodeksa na kojima je zasnovano etičko ponašanje.

3.2 ZALAGANJE ORGANIZACIJE INSPEKCIJE RADA

Na nivou organizacije, svaka inspekcija rada treba omogućiti radnu sredinu koja daje priliku svim zaposlenima da poštuju i primjenjuju vrijednosti i standarde ponašanja iz Kodeksa.

3.3 ZALAGANJE VLADA I PARLAMENATA

Treba naglasiti da, da bi inspekcija rada i njeni zaposleni mogli u potpunosti primjeniti Kodeks, organizacija treba da ima odgovarajuće resurse. Vlade i parlamenti koji su odgovorni za resurse inspekcija, u smislu finansija, kadrova i zakonskih aranžmana, trebaju da razmotre davanje odgovarajućih resursa koji će omogućiti postizanje ovih vrijednosti.

Vrijednost 1	ZNANJE I SPOSOBNOST
ŠIRA DEFINICIJA: Stečeni kroz kontinuirano učenje i građenje sposobnosti	
STANDARDI PONAŠANJA	OPIS VRIJEDNOSTI
Lična opredeljenost: Neprestano ću unapređivati profesionalno znanje i vještine, i težiti da poboljšam usluge za građane	Cilj ove vrijednosti je da razvije znanje i izgradi sposobnosti. Naglašava važnost profesionalnog razvoja i korištenja profesionalnih vještina prilikom pomaganja kolegama i građanima da stvore sigurna i fer radna mjesta
Opredeljenost inspekcije rada: Inspekcija rada je opredeljena da organizuje i/ili pruži prilike za profesionalni razvoj da bi povećala sposobnost svog osoblja.	
Vrijednost 2	POŠTENJE I ČASNOST
ŠIRA DEFINICIJA: Ponašanje izaziva poštovanje, sigurnost i povjerenje	
STANDARDI PONAŠANJA	OPIS VRIJEDNOSTI
Lična opredeljenost Ja ću:	Ova vrijednost promoviše poštenje i časnost. Odlike ove vrijednosti su ideali moralnog i nezavisnog prosuđivanja, etičkih praksi, povjerljivosti i informisanog i profesionalnog donošenja odluka.
<ul style="list-style-type: none">dati zvanična mišljenja, primjedbe ili zaključke samo nakon što se uzmu u obzir sve relevantne činjenice i sva prikladna profesionalna razmatranja;	
<ul style="list-style-type: none">biti marljiv, nepristrasan i pošten u profesionalnim aktivnostima i biću svjestan odgovornosti da treba da identifikujem nepravilnosti ili sukobe interesa;se pobrinuti da javni interes bude od	

najveće važnosti u radu i izbjeći ću bilo kakvo ponašanje koje bi me moglo kompromitovati i iznevjeriti povjerenje građana;	
<ul style="list-style-type: none"> odbiti bilo kakve poklone, pretplate, usluge, zahvalnice, obećanja ili povlastice koji bi me mogle ometati u sprovođenju zvaničnih dužnosti. 	
<ul style="list-style-type: none"> služiti građanima u skladu sa uputstvima vlade, parlamenta ili relevantnog organa i moje organizacije, bez straha od kritike, tako što ću davati nepristrasnu, profesionalnu uslugu i savjet koji je iskren i nepolitičan; 	
<ul style="list-style-type: none"> spriječiti nepotizam i pokroviteljstvo. 	
<ul style="list-style-type: none"> koristiti raspoložive resurse za javno dobro efektivno i efikasno, a pri tome osigurati da su ostvarivi i opravdani. 	
<p>Opređenjenost inspekcije rada: Inspekcija rada se zalaže za izradu i održavanje procesa i procedura koje njeguju kulturu profesionalnog i etičkog ponašanja.</p>	

Vrijednost 3	LjUBAZNOST I UVAŽAVANJE
ŠIRA DEFINICIJA: Demonstrira se empatija, suosjećanje i razumijevanje uvažavajući raznolikosti u društvenoj zajednici.	
STANDARDI PONAŠANJA	OPIS VRIJEDNOSTI
<p>Lična opredeljenost: Ja ću:</p> <ul style="list-style-type: none"> postupati bez zlobe, predrasuda ili lične pristrasnosti kada donosim odluke; pristupiti ljudima i pitanjima tolerantno i bez predrasuda; i poštovati ljude bez obzira na njihove ulogu i status i neću nad njima zloupotrebljavati ovlaštenja. 	<p>Ova vrijednost promoviše profesionalizam tretirajući ljude jednako i nepristrasno.</p> <p>Ova vrijednost njeguje toleranciju i izbjegavanje zloupotrebe vlasti. Naglašava činjenicu da inspekcije rada imaju ovlaštenja i moć da utiču na zajednicu – da je unaprijede ili ometaju.</p>
<p>Opređenjenost inspekcije rada: Inspekcija rada se zalaže za izgradnju procesa i praksi koji njeguju kulturu poštovanja prema drugima, koja počiva na jednakosti i raznolikosti.</p>	

Vrijednost 4	OBJEKTIVNOST, NEUTRALNOST I PRAVEDNOST
ŠIRA DEFINICIJA: Ponašanje je nepristrasno, objektivno i bez uticaja	
STANDARDI PONAŠANJA	OPIS VRIJEDNOSTI
<p>Lična opredeljenost: Ja ću:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postupati prema građanima i kolegama sa poštovanjem i ljubaznosti, uzimajući u obzir dostojanstvo ljudi sa kojima dolazim u kontakt kao i njihovu kulturu i duhovna vjerovanja; i • biti pošten i pravedan prema ljudima, promovisaću jednakost i koristiću raznolikost u svome radu i u zajednici. 	<p>Ova vrijednost govori o tome kako postupate prema ljudima i pokazujete obzir u davanju savjeta, donošenju odluka i pružanju usluga.</p>
<p>Opredeljenje inspekcije rada: Inspekcija rada se zalaže za implementaciju sistema koji promovišu ovu vrijednost i pomažu zaposlenima da rade u skladu sa njenim principima.</p>	

Vrijednost 5	PREDANOST I ODGOVORNOST
ŠIRA DEFINICIJA: Predanost svrsi i vrijednostima inspekcije rada. Planiranje i raspored aktivnosti su efektni.	
STANDARDI PONAŠANJA	OPIS VRIJEDNOSTI
<p>Lično opredeljenje: Ja ću:</p> <ul style="list-style-type: none"> • se posvetiti i biti primjeren u svome poslu kao i u aktivnostima i zadacima nad kojim imam kontrolu; • istrajati u svakom zadatku dok se ne postignu ciljevi ili više ne budu praktički izvodljivi i težiću da podržavam viziju zakona o radu; • odgovoriti na potrebe zajednice na vrijeme i bez predrasuda. 	<p>Ove vrijednosti karakterišu predanost, posvećenost, istrajnost i vjeru u inspektorovu ulogu u postizanju i promovisanju vrijednosti.</p>
<p>Opredeljenost inspekcije rada: Inspekcija rada se zalaže za strateško planiranje koje daje mjerljive rezultate ključnih zadataka i aktivnosti.</p>	

Vrijednost 6	DOSLJEDNOST IZMEĐU LIČNOG I PROFESIONALNOG PONAŠANJA
ŠIRA DEFINICIJA: Ovde se karakteristike ovih principa odražavaju u radu i u privatnom životu.	
STANDARDI PONAŠANJA	OPIS VRIJEDNOSTI
<p>Lična opredeljenost: Ja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • neću stupiti ni u kakav radni odnos niti prihvatiti nagrade bez odobrenja; • neću namjerno prenositi ili koristiti povjerljive informacije stečene u profesionalnom radu za privatnu dobit ili druge prednosti; • ću u obavljanju bilo kojeg zadatka smatrati da je javni interes najviši prioritet; • se neću upuštati ni u kakvu aktivnost ili odnos koji izaziva konflikt ili stvara sliku konflikta sa mojim zvaničnim dužnostima; i • ću se ponašati na način koji ne diskredituje moju agenciju ili mene, na taj način održavajući poštovanje zajednice u kojoj radimo i kojoj služimo. Moje lično ponašanje mora biti primjereno. 	Ova vrijednost promoviše pravilno korištenje položaja za javno dobro u slučaju sukobljenih ličnih i profesionalnih interesa.
<p>Opredeljenost inspekcije rada: Inspekcija rada će stvoriti uslove rada koji će prepoznati vrijednost zaposlenih i podstaći odgovarajuće ponašanje i otvorenu i transparentnu atmosferu.</p>	

4. PROCES PROVJERE PRITUŽBI

Da bi se osigurala primjena principa Kodeksa etičkog ponašanja, svaka inspeksijska služba rada treba razviti i implementovati transparentan proces provjere pritužbi.

Pritužbe mogu doći iz raznih izvora, kao što su drugi kolega, poslodavac, sindikat, radnik ili građanin.

Proces provjere pritužbi treba da uključi širok spektar predstavnika, što uključuje i osobe izvan inspekcije, da bi se osigurala transparentnost i odgovornost, i na kraju kredibilitet i poštovanje službe.

Rezultat procesa pritužbe mora biti javno zabilježen i podložan kontroli javnosti. Ovo omogućava da se predmet pritužbe ispravi, ili u slučaju emocionalno obojene pritužbe, da se

stranke oslobode optužbe. Dostupnost javnosti osigurava da pritužbe ne postanu prilike za zlonamjerne optužbe (npr. klevetu) ili korupciju.

5. KORACI IMPLEMENTACIJE

Radi efektivne primjene Kodeksa izuzetno je važno izraditi mehanizme koji nadgledaju, vrše reviziju i ocjenjuju. Određeni su slijedeći koraci kao vodič zemljama članicama u implementaciji Kodeksa.

1. Prilagođavanje Kodeksa u format prikladan za vašu zemlju.
2. Usvajanje Kodeksa.
3. Objavljivanje Kodeksa.
4. Obavješćavanje radnika inspekcije rada i građana da je Kodeks usvojen.
5. Obuka svih zaposlenih u inspekciji rada.
6. Opređenost svih zaposlenih u inspekciji rada. Ona može biti različita od zemlje do zemlje. Na primjer, može uključiti potpisanu izjavu ili zakletvu svakoga zaposlenog u inspekciji rada, ili može postati sastavni dio ugovora o radu svakog službenika, itd.
7. Kodeks će zahtijevati prpratnu dokumentaciju, kao što su povelja o uslugama za korisnike, interni pravilnici, procedure i smjernice.
8. S obzirom je model stalno moguće poboljšavati i da je Kodeks dinamičke prirode, trebalo bi omogućiti periodičnu reviziju Kodeksa putem tripartitnog socijalnog dijaloga.

6. MODEL ETIČKOG DONOŠENJA ODLUKA

Ovaj kodeks naglašava šta ove vrijednosti znače za vas i vaš posao i daje vam Model etičkog donošenja odluka. Ovaj model donošenja odluka je napravljen da vam pomogne da primijenite ove principe u praksi.

Slijedeći model je napravljen da vas vodi kroz etičko donošenje odluka. Ovaj vodič za donošenje odluka vam može pomoći da odredite prikladan način djelovanja kad se nađete u etičkoj dilemi.

1	DEFINIŠITE PROBLEM
	<ul style="list-style-type: none">▪ Zbog čega je situacija teška?▪ Da li je u vezi sa cijelom ili dijelom državne politike?▪ Ko je još uključen? Da li su njihova gledišta razmatrana i da li imaju važnost?▪ Kakav bi efekat vaše ponašanje imalo na njih?

2**IDENTIFIKUJTE TEMELJNE PRINCIPE**

- Da li se vaši lični ideali sukobljavaju, ili izgleda da se sukobljavaju sa javnim interesom?
- Uzmite u obzir vaše dužnosti kao radnika u javnoj službi.
- Konsultujte Kodeks etičkog ponašanja koji od vas zahtijeva da se ponašate na određeni način.
- Identifikujte sve zakonske implikacije ako ne budete radili ili djelovali etički ili pošteno.

Ako niste sigurni, zatražite savjet prije nego što djelujete.

3**IDENTIFIKUJTE I RAZMOTRITE OPCIJE**

- Identifikujte efekat na različite interesne grupe, vašu porodicu, kolege i vas.
- Identifikuj zakonske implikacije i relevantne principe Kodeksa etičkog ponašanja.
- Tražite dodatno mišljenje od povjerljive nezavisne osobe za odluke koje mogu imati veliki uticaj, ili ako niste sigurni koji je postupak najbolji.
- Tamo gdje je to potrebno, tražite savjet od vašeg pretpostavljenog ili od drugih agencija.

4**Samoocjenjivanje**

Postavite sebi slijedeća pitanja:

- Šta bi vaša porodica, vaše kolege, šefovi ili viši organi (npr. parlament, ministarstva itd.) rekli kada bi se o vašim postupcima pisalo na naslovnoj stranici novina?
- Kako će na ovu odluku gledati buduće generacije?
- Šta biste uradili kada bi se ovo desilo vama?

5**Izaberite svoj način djelovanja**

- Vaš način djelovanja mora biti unutar zakonskih okvira, politika i smjernica, vaše organizacije i vlade ili parlamenta koji vam daju ovlaštenje.
- Vaše ponašanje mora odražavati Kodeks etičkog ponašanja.
- Morate moći svima opravdati svoj način djelovanja.

RJEČNIK POJMOVA

Vladanje	Lično ponašanje
Etika	Moralna filozofija koja se bavi vrijednostima ljudskog vladanja, u pogledu ispravnosti i neispravnosti nekog djelovanja i dobrih i loših motiva i ishoda takvog djelovanja.
IALI	Međunarodna asocijacija inspekcija rada, globalno udruženje inspekcija rada.
MOR	Međunarodna organizacija rada, tripartitna agencija Ujedinjenih nacija koja okuplja vlade, poslodavce i radnike svojih članica u promovisanju dostojanstvenog rada širom svijeta.
Inspektor	Bilo koji državni službenik ili javni zvaničnik koji je odgovoran za inspekciju bilo kojeg aspekta uslova rada i koji ima odgovarajuće akreditacije koje su mu dodijelili relevantni organi (npr. vlada ili parlament) da bi sprovodio kontrolu u ime upravne organizacije rada.
Integritet	Poštovanje moralnih i etičkih principa koje se koristi za donošenje odluka koje počivaju na istini i poštenju.
Inspekcija rada	Organizacija odgovorna za primjenu i/ili sprovođenje poslova inspekcije rada.
Interesna grupa	Bilo koja stranka koja ima interes u nekoj organizaciji ili odnos sa nekom organizacijom, a može biti vlada, poslodavci, radnici, klijenti, dobavljači i društvena zajednica.
Ponašanje	Način na koji se način osoba ponaša ili djeluje prema drugim ljudima, a na šta utiče kultura, stavovi, emocije, vrijednosti, etika i/ili autoritet.
Tripartitni	Koji uključuje, u kojem učestvuju, ili koji su izradile tri strane, na primjer poslodavci, radnici, vlada i/ili njihova udruženja.